

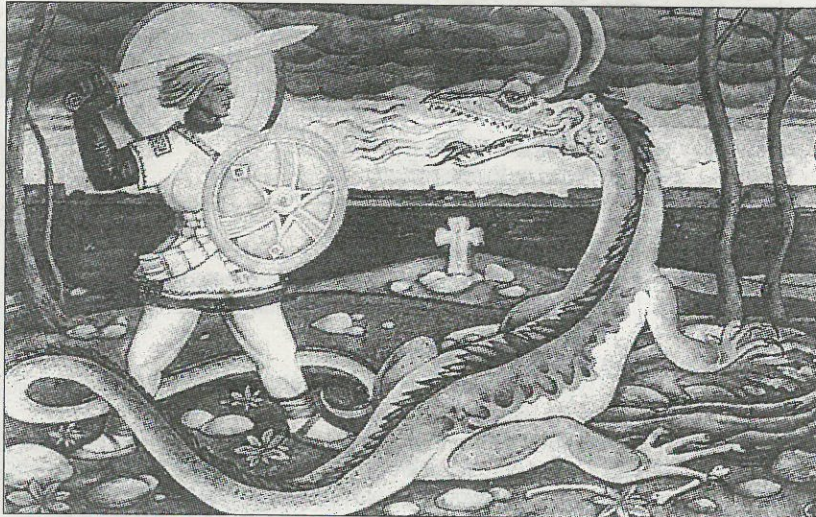
Přispomnjenja k načiskej wustawkow na stronje 3

Předležacy načisk wustawkow je předsydstwo Serbskeho Sokola schwaliło. Za změny w teksce smy so rozsudžili, zo bychmy džělawosć towarstwa efektiwnišu stworili. Dotalne wustawki buchu na založenskej zhromadźiznje 28. hodownika 1993 w Hórkach přiwzate a běchu na to po snadnych změnach – wot sudnistwa žadane – płaćiwje. Porno dotalnym wustawkam smy na přikład wuwzali paragraf k prezidijej Sokola. Změnili smy

mjez druhim, zo traje legislaturna perioda nětko štyri lěta. Přiwzali smy pasus, zo je wobchadna řeč w Sokole serbsčina.

Načisk změnenych wustawkow chcemy na přichodnej wólbnej zhromadźiznje schwalić. Namotwjamy Sokolej přislušace jednoty, skupiny, mustwa a tež jednotliwcow, so hižo nětko k načiskej wuprajic. *Za předsydstwo Sokola M. Krawc*

Druhdze wo nas

Wot lěta 1990 wudawa institut zapadneje a južneje slawistiki na Waršawskej uniwersite periodikum Zeszyty Łužyckie. W najnowšim čísle 37/38 je na stronach 178-181 wozjewjeny přinošk „Serbscy Sokoljo w Poznanju“. W pólскеj a serbskej řeči su podate wujimki z nastawka, kotryž bě Jakub Šajba 1929 w Serbskich Nowinach po zajědźe delegacije Serbskeho Sokola na zlet pólského Sokola do Poznanja spisał. Šajbowy nastawk pošlaše redaktor Sokolskich Listow redakciji Łužiskich zešiwkow. W dosłowje skedźbnja E.W. (drje nowa zamołwita redaktorka Elżbieta Wrocławska) na to, zo bu Serbski Sokol w lěće 1933 rozpušćen, 1993 wobnowjeny a zo běchu Łužiske zešiwki w čísłomaj 22/23 lěta 1999 pojednanje dr. Tima Meškanka „Sokolske hibanje a Serbja“ (pólске „Ruch sokolski a Łužyczanje“) publikowali. Přidata je kopija z časopisa „Ilustrowany Kurjer Godzienny“ z 8. julija 1929, pokazowaca delegaciju Serbow při swjedženskim čahu po měsće.

M. Krawc

Smjeć ☺ so směš ...

UDĚLEJTE SI S MANŽELKOU
ZASE JEDNOU
KRÁSNY VEČER,
POVÍDEJTE SI ŽAK
PO PRÁZDNINÁCH
ZAČNETE
DOOPRAVDY CVIČIT!

„Wuhotujće sej z mandžel-
skej zaso jónu krásny wje-
čork, powědajće sej, kak
započnjeće po prázdninách
woprawdže zwučować!“

Rysowanka B. Roubala
z časopisa SOKOL

Sokolske Listy, wokolnik Serbskeho Sokola

Adresa redakcije: Serbski dom, Póstowe naměsto 2, 02625 Bautzen/Budyšin
Internet Sokola: www.sokol.sorben.com Zamolwity redaktor: Mikławš Krawc

Ze sokolskeho swěta

Pomnik
dr. Edvarda Beneša
w Praze

Edvard Beneš a Sokol

Jako bu lětsa w meji před wonkowym ministerstwom w Praze pomnik za prjedawšeho českosłowakskeho prezidenta Edvarda Beneša swjatočnje poswjećeny, mējachu tež zastupjerjo českeho Sokola čestnu stražu. Čehodla sej čěscy Sokoljo Beneša česća, k tomu pisaše časopis SOKOL w čísle 6/7 tole: „Dr. Beneš je Sokol připóznał a je so přeco na njón zepěrał. Tohodla smy ze swojimi chorhojemi přišli wopominać knjeza prezidenta a zdomom na to spomnić, kak smy jemu a jeho mandželskej po wójnje na dworje hrodu ze sokolskim defilejom hołdowali, wšitcy zbožowni nad znowa wudobytej swobodu.“

W samsnym wudaću wokolnika Sokola čitamy na druhim městnje: „Wobaj přenjeje prezidentaj našeje republiki běštaj Sokolaj z čětom a dušu: kaž prezident TGM (Měnjeny je přeni prezident Tomáš Garrigue Masaryk –awtor) tak tež druh prezident Beneš. Wšitcy Benešec swójbni běchu Sokoljo, wón a jeho pjeć bratrow zwučowachu w Bjesadze w Kožlanach. Pozdžišo dr. Beneš praji: „Mi je so sokolstwo z čěchowstwom spłunulo.“ Jako bě do Prahi přišo, bu z čětom Małostronskeho Sokola runje tak kaž swójbja prezidenta Masaryka.“

M. Krawc

W přichodnym čísle ...

móžeće mjez druhim přinošk k 120. narodninam Michała Nawki čitać. Podamy tež někotre myslički k nowemu prawopisnemu słownikaj a předstajimy młodeho serbskeho koparja.

SOKOLSKÉ LISTY

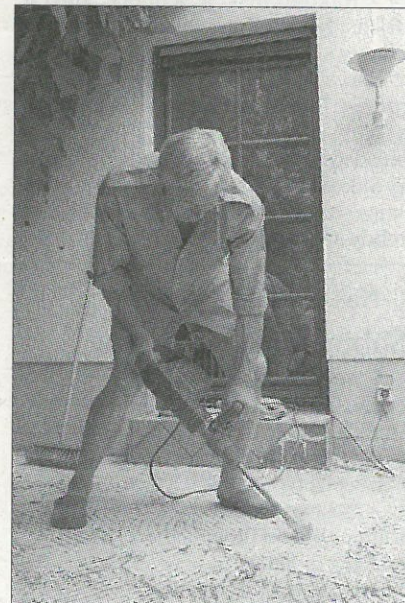
77lětny Jakub Brankač dźerži so z džělom a sportom fit

Hibićiwu kaž młody hólc

Hač do wysokeje staroby čělnje a duchownje w tajkej formje wostać, zo je čělnje hišće wjeselo, wo tym drje kóždy soni. Ale wšitkim njeje to date. Puće a recepty za tajki narok su wšelakore. Jedyn, kotryž je za sebje tu prawu měru a prawy „lěk“ namakał, je Jakub Brankač. Džensa je doma w Pančicach-Kukowje a hdyž čělnje wón praji, zo je 77, nochćeš to wěrić a prašeš so, kak je to činił. Rady čělnje wo tym powěda a nječini z toho žane potajnstwo. „Hibam so jara wjele. Zahe započach z běhanjom. Kóždy dzeń swoje kilometry tak dołho běhach, doniž njezapča mi w kolenomaj trochu torhać“, wón powěda. To bě jemu potom znamjo, z běhanjom přestać.

Jako wučer na Budyskim Serbskim gymnaziju je z Chelna, hdyž wjele lět w swójskim domčku bydłeše, jězdźił z kółom na džělo, při kóždym wjedrje, swjatk a pjatk, w zymje a lěcu. Jeno zřědka wučahny awto. Nadměrnje wjele kilometrow drje to njebě, ale prawidlowosć jemu tyješe. A nimo toho je tež na to hladał abo lěpje prajene, njeje so ženje bojał čělnje džěla, mjenje abo bóle čězkeho. Hač do džělnišeho wosebje rady w zahrodze džěla.

W swojim času natwari sej w Chelnje čězku. „Tehdom zdawna telko techniki njebě kaž džensa, tak zo sy so dyrbał šwarnje napinać, z ruku ryc a kopac“, zo wón bjez skorženja na to dopomina.

A slědowaše dalši twarski objekt pola džowki w Pančicach, hdyž runje tak pomhaše kaž w Chrósćicach při wutwarje Nawkec praksy. Džensa ma hladać dwě ležownosći, w Pančicach-Kukowje a Chrósćicach. Nihdy njemjeje začuće, zo jemu to škodźi.

Z kółom po Łužicy so wokřewja

Nawopak, zarjaduje tute wužitne čělnje napinanje do swojeho fitnessowego programa. W nim je džensa kruće zakótwnje jězdźenje z kółom, mjenje abo bóle prawidlow-

čuješ. Kóždy počas ma swoju wosebitu wón, a štóž ma porjadny nós, to tež čuje“, wě so wón zahorić. Tute powabki jeho při strowym žiwjenskim wašnju zwjeseleja. Tak móže jednu čaru dwójce, trójce, haj samo džesać króć jěć a stajnje něšto nowe k swójskemu wokřewjenju widži a słyši.

Tež dušinu fitness sej waži

Při tym dze tež wo to dušinu. Čělnje hibanje dźerži jeho zdomom dušnje fit. W běhanju so to najlěpje pokazuje, wón praji. Runje tak, kaž stawa so čělnje wone počasu z potrěbnosću, je to kóždy króć zaso małe wužadnje. „Hdyž sy wjersk tajkeje čězkosće docpěl, so cyle lochko běži a pohibuješ so kaž načěhnjeny“, wón rozjasnja. Hdyž sy zaso doma, so wjeseliš, zo sy so přewinył a čerpaš z toho přeco zaso sebjewědomje.

Tež duchownje je něhdyši předsyda Domowiny – sydom lět to bě – na wyšinje žiwjenja. Wjele wón čita, wosebje historiske pojednanja, kotraž jeho zajimuju. Pjera so runje tak přima. „Hdyž mje něšto hněwa, da so sydnu a to napisam.“ Tak je hižo mnohe kritiske přinoški tež w Serbskich Nowinach wozjewił, dalše hišće čakaja. Nimo toho sam za sebje wšelake nastawki přeložuje, zo by so tež na tutym polu hibał a njewjadnył, kaž praji.

„Hibać budu so, dołhož mi to Bóh zmóznja“, praji muž, na kotrymž jeho lěta nihdy njewidziš a kotremuž směmy dowěrić, zo ma hišće wjele lět před sobu. Takle widžane přejemy Jakubej Brankačkej dale někotryčkuli kilometer pěši abo do pedalow teptajo po puću wokřewjaceho žiwjenja.

Tekst a fota: M. Štrawba

„Serbske sokolske rekordy“ w lochkoatletice

W swojej knize „Serbski Sokol“ (LND, Budyšin 1990) piše Alfons Wićaz na stronach 80/81, kotre sportowe družiny a discipliny prjedawši Serbski Sokol pěstowaše a što běchu najlepší lochkoatleća. Cyle wěsće někotrohozkuli zajimuje, kajke wukony najlepší Sokoljo docpěchu. Smy tohodla w starych Sokolskich Listach a Serbskich Nowinach hrjebali a spytali takrjec „serbsku sokolsku rekordnu listinu“ zestajeć.

Štož sportowe družiny nastupa, to pisa Wićaz tole: „Hłownje zaběrachu so Sokoljo z prostnymi zwučowanjemi, gymnastiku, předstajenjom wosebitych scenow z hudźbu, ke kotrymž so wosebita choreografija spisa. Ale woblubowane běchu tež narjady. Wlěcu steješe lochkoatletika sobu w srjedźišću.“ Dale čitamy: „W někotrych jednotach pospytachu so samo w pjasćowanju, kaž na příklad w Radworju.“ A na druhim městnje reka lapidarnje: „W lěće 1932 zawjedze so w zwjazku kopańca.“ K podatym citatam chcemy tole dodać: Prostne zwučowanja (druhy tež jenož proste – potajkim bjez n – zwučowanja mjenowane) su gymnastiske zwučowanja, druhy z podpěru nastrojow kaž žerdkow-tyčkow abo kehelow abo bančikow pola žonow. Štož sceny z hudźbu nastupa, to dopominamy so na wulke wustupy Sokolow na sokolskich zlétech

doma we Łužicy, na Domowinskich zjězdach, wosebje pak na wustupy we wukraju: lěta 1928 w Skopju, 1929 w Poznanju, 1930 w Beogradže

a 1932 w Praze na wšosokolskim zléće. Nimo wot Wićaza mjenowanych družin bě w Sokolskich Listach tež reč wo šermje-tesakowanju (SL 5/1926), wo kehelowanju, wo třělenju na ptaka (SL 3/1929), wo pjasćowanju z bulom (měnjeny je pjasćobul – Faustball, SL 4/1927) a wo plúwanju (SL 5/1929) – Měrcin Mjeltka z Hrodzišćanskeje jednoty plúwaše na 100 metrow čas 1,56 min., najskejše w stilu z pomjenowanjom „wólny“.

Štož lochkoatletiske discipliny nastupa, to reka pola Wićaza takle: „Dominowachu dalokoskok, wysokoskok, běhi na 100, 400, 1000 a samo 10 000 metrow a kulostork.“ Ze slědowaceho přehladu pak wučitaće, zo hołdowachu Sokoljo tež dalšim disciplinam. A wo wusahowacych lochkoatletach zhonimy w knize „Serbski Sokol“ tole: „W zwjazku běchu wšelacy dobri atleća. Najznaćiši z nich běchu z Radworskeje jednoty Józef a Anton Nawka, Jurij a Pawoł Ryčer a Michał Pjetaš, z Bukečanskeje jednoty Maks a Erich Pawoł, Měrcin Vogt a Richard Rjenč, z Hrodzišćanskeje jednoty Měrcin Mjeltka a Richard Róža, z Poršiskeje jednoty Pawoł Wjenk, Jan Winša a Alfred Krupar, Gerat Mjeltka z Rakojdžanskeje jednoty, Jurij a Pawoł Bjeňš, Michał Žur a Jakub Šolta z Ralbičan jednoty a Kurt Sykora z jednoty w Malešecach.“ Pola žonow bě najlepší Lenka Hórbanec (pozdžišo knjeni Mjeltcyna) z Budyskeje jednoty.

Wobhladaće-li sej w slědowacym přehledze wukony Sokolow a Sokołkow, dyrbiće wězo na skromne wuměnenja mysljeć, pod kotrymž Sokol tehdy sportowaše.

Naš aktualny přehlad Sobustawske mustwa Serbskeho Sokola

Sokol Budyšin (volleyball, gymnastikarki)
Zeleno-běli Hórki (kopańca)
Sokol Choćebuz (volleyball)
Wučerske mustwo Worklecy (volleyball)
Sokol Ralbicy/Hórki (kopańca)
SJ Njebjelčicy (kopańca)
Chór Meja Radwor (volleyball)

Slědowace najlepší rezultaty smy wuslědźili:

mužojo

disciplina	mjeno, jednota	wuslědk
běh na 100 m	Jurij Dućman (Budyšin)	12,0 sek.
běh na 400 m	Jurij Dućman (Budyšin)	53,2 sek.
běh na 800 m	Jan Winša (Poršicy)	2,17 min.
běh na 1000 m	Pawoł Ryčer (Radwor)	3,30 min.
běh na 10 000 m	Jan Winša (Poršicy)	39 min.
dalokoskok	Józef Nawka (Njebjelčicy)	1,50 m
wysokoskok	Pawoł Šolta (Njebjelčicy)	1,50 m
skok ze žerdku (tyčku)	Jurij Bjeňš (Ralbicy)	1,50 m
mjetanje šipa (hlebije)	Měrcin Mjeltka (Hrodzišćo)	1,75 m
kulostork (5 kg)	Maks Pawoł (Bukeycy)	33,50 m
kulostork (6 kg)	Maks Pawoł (Bukeycy)	10,20 m
kulostork (7,5 kg)	Maks Pawoł (Bukeycy)	9,80 m
trjebój	Mikławš Krječmar (Budyšin)	8,45 m
štyribój (100 m, wysoko- a dalokoskok, kula 5 kg)	Richard Róža (Hrodzišćo)	8,45 m
štyribój (z kulu 6 kg)	Maks Kielmorgan (Bukeycy)	41 dypkow
pječibój (100 m, daloko- a wysokoskok, kula, hlebija)	Józef Nawka (Radwor)	59,5 dypkow
šesćibój (100 m, 400 m, daloko- a wysokoskok, kula, hlebija)	Maks Pawoł (Bukeycy)	59,5 dypkow
sydombój (100 m, 100 m ze zadźěwkami, kula 7,5 kg, hlebija, daloko- a wysokoskok, wysokoskok ze žerdku)	Jurij Bjeňš (Ralbicy)	74,5 dypkow
džesacibój	Měrcin Mjeltka (Hrodzišćo)	91 dypkow
stafeta 4x100 m	Józef Nawka (Radwor)	116 dypkow
plúwanje 100 m	Pawoł Wjenk (Poršicy)	131,5 dypkow
	Józef Nawka (Radwor)	161,5 dypkow
	Ralbicy	49 1/5 sek.
	Měrcin Mjeltka (Hrodzišćo)	1,56 min.

žony

disciplina	mjeno, jednota	wuslědk
běh na 80 m	Lenka Hórbanec (Budyšin)	13 2/5 sek.
wysokoskok	Lenka Hórbanec (Budyšin)	1,15 m
	Ena Nowakec (Budyšin)	1,15 m
dalokoskok	Lenka Hórbanec (Budyšin)	3,40 m
	Elza Hórbanec (Budyšin)	3,40 m
	Lenka Hórbanec (Budyšin)	6,70 m
kulostork (4 kg)		
štyribój (80 m, kula 4 kg, daloko- a wysokoskok)	Lenka Hórbanec (Budyšin)	79,5 dypkow
pječibój	Selma Hajncyc (Bukeycy)	

Wustawki Serbskeho Sokola

§ 1 Mjeno a sydło

Towarstwo mjenuje so Serbski Sokol z. t. (němsce tohorunja Serbski Sokol). Wone ma sydło w Budyšinje a je do towarstwoweho registra wokrjesneho sudnistwa Budyšin zapisane. Wobchadna reč w towarstwje je serbska.

§ 2 Zaměry a nadawki

(1) Towarstwo je sportowy zwjazk Serbow a wšěch staćanow, kotřiž chcedza so za zaměry towarstwa zasadžeć. Wone zjednoča tež towarstwa, sportowe jednotki a skupiny, kotrež so ze sportowym hibanjom zwjazane čuja.
(2) Charakter towarstwa Serbski Sokol z. t. zwuraznja so w šěrokej ludosportowej činitosći. Towarstwo je politisce a po wěrywuznaču neutralne.
(3) Zaměr towarstwa je inicirować, koordinować a organizować sportowe zarjadowanja we Łužicy kaž tež ze sportowcami mjezynarodneho sokolskeho hibanja.
(4) Towarstwo wuznawa so jako naslědnik Serbskeho Sokola 1920-1933, tež nastupajo zaměry a nadawki:

- wuwivać čelne, duchowne a moraliske hódnoty serbskeho luda,
- sportować na ludosportowej runinje pod heslom „W strowym čěle strowy duch“,
- hajić a sej česćić serbsku reč a serbsku ludowu kulturu,
- wuwivać serbsku reč na polu sporta,
- zarjadować dalekubtanske naprawy kaž tež ekskursije za swojich člonow a za přislušace kooperacije.

Wšitke zarjadowanja služa předewšěm wuwowanju, pohtubšenju a zachowanju serbskeje identity.

§ 3 Powšitkowna wužitnosć

Towarstwo Serbski Sokol z. t. ma jeničce powšitkownowužitne zaměry w zmysle wotrězka „Přez dawki spěchowane zaměry“ dawkoweho porjada z lěta 1977 (§§ 51 sc.). Towarstwo skutkuje bjez swójskeho dobytku a nima žane hospodarske zaměry. Srědky towarstwa wužiwa so jenož za tajke zaměry, kotrež jeho wustawkam wotpowěduja. Sobustawam njeplaća so srědky ze swójskeho towarstwa. Žana wosoba njesmě přez wudawki, kiž su zaměram towarstwa cuze, abo přez njepoměrnyje wysoke zarunanja wosobinski wužitk měć.

§ 4 Zestawa towarstwa

Towarstwo zestaja so po člonstwje

- z wosobinskich člonow
- z korporatiwnych člonow sportowych jednotkow resp. jednottlich wotdźělow sportowych jednotkow.

§ 5 Zastup

Ze sobustawom towarstwa móže so stać kóžda wosoba, kóžda sportowa jednotka, kóždy wotdźěl jednottlich sportowych jednotkow kaž tež kóžde sportowe towarstwo resp. sportowa skupina po stajenej próstwie, w kotrež so k dodržerženju wustawkow a z podpismom zawjazuje. Za mlódsich hač 14 lět je přihosowanje zakonskich zastupnikow trěbne.

§ 6 Skónčjenje sobustawstwa

Sobustawstwo so kónči

1. ze smjerću sobustawa,
2. přez wustup, kiž ma so pisomnje wozjewić,
3. ze šmórnenjom, njeje-li so tež po dwójnym pisomnym napominanju cyle lěto přinošk plaćit resp. njejsu-li so druhe financelne winowatosće towarstwju napřečo realizowali,
4. z wuzamknjenjom wustupowanja dla, kiž je za towarstwo škódně. Wosoba, kotraž ma so wuzamknjeć, dyrbi składnosć dóstać stejišćo zabrać, woňa móže so přečiwo wobzamknjenju pisomnje na přichodnu hlownu zhromadźiznu towarstwa wobroćić,
5. z rozpušćenjom towarstwa Serbski Sokol z. t.

§ 7 Prawa člonow

Člon ma prawo, zastupować swoje sportowe towarstwo, sportowu

jednotku resp. skupinu resp. njeorganizowanych sportowcow na wuradźowanjach a wobzamkowacych delegatnych zhromadźiznach, je-li 14. žiwjenske lěto dokónčił.

§ 8 Winowatosć člonow

(1) Kóždy jednottlic a korporacije maja lětny přinošk plaćić. Wysokosć a wašnje postaja hlowna zhromadźizna.
(2) Sobustawojo a korporacije dyrba so měć po wustawkach towarstwa.

§ 9 Financowanje towarstwa

(1) Towarstwo financuje so z přinoškow sobustawow, přiražkow a darow.
(2) Móžne je tworjenje zamóženstwa towarstwa w formje financelnych srědkow, jeli je wužiwanje za zhromadne zaměry poľnje zaručene.

§ 10 Organy towarstwa

(1) Organy towarstwa su

1. hlowna zhromadźizna
2. předsydstwo
3. rewizijny wuběrk

(2) Člonowo organow wukonjeja džěto čestnohamsce.
(3) Serbski Sokol wudawa periodikum Sokolske Listy.

§ 11 Hlowna zhromadźizna

(1) Předsydstwo zwola hlownu zhromadźizna. Wona přewjeduje so kóžde štwórtě lěto.

(2) Hlowna zhromadźizna ma předewšěm scěhowace nadawki:

- přijimac džětowu rozprawu předsydstwa a rewizijnego wuběrka
- wuswobodźić předsydstwo a rewizijny wuběrk
- wolić nowe předsydstwo a nowy rewizijny wuběrk
- schwalić změny wustawkow
- postajić wysokosć přinoškow.

(3) Hlowna zhromadźizna zwola so w nowinje, zdobom poda so dnjowy porjad. Hlowna zhromadźizna ma so dwě njedźeli do termina zwolać.

(4) Kóžda prawje zwolana hlowna zhromadźizna ma prawo na wobzamknjenja. Wobzamknjenja su z jednorej wjetšinu přitomnych sobustawow plaćiwce.

(5) Kóždy sobustaw ma jedyn hlós.

(6) Změny wustawkow su jeničce z wjetšinu dweju třecinow přitomnych sobustawow móžne.

(7) Wo hlownej zhromadźiznje ma so protokol zhotowić, kotryž mataj nawjedowar a protokolant podpisać.

§ 12 Předsydstwo

(1) Předsydstwo wobsteji znajmjeńša ze:

- starosty
- městostarosty
- jednačela
- pokladnika
- rěčnika/redaktora periodikuma.

(2) Předsydstwo woli so na štyri lěta. Znowawuzwolenje je móžne.

(3) Wo wuradźowanjach a wobzamknjenjach ma so protokol spisać, kotryž protokolant podpisa.

§ 13 Rewizorjo

(1) Hlowna zhromadźizna wuzwoli rewizijny wuběrk, kotryž přewjeduje dwójce wob lěto njeprizjewjenu a dokladnu kontrolu pokladnje.
(2) Wuslědk dyrbi so stajnje protokolować a starosće sposrědkować.
(3) Rewizorjo wola so na štyri lěta. Znowawuzwolenje je jenož jónu móžne.

§ 14 Rozpušćenje towarstwa

(1) Jenož hlowna zhromadźizna móže towarstwo Serbski Sokol z. t. Rozpušćić, a to z dwěmaj třecinomaj přitomnych.
(2) Rozpušćili so Serbski Sokol z. t., přehdže wobsydstwo do swójskeho Domowiny, ze žadanjom, zo ma so wone njeposrědnje a bjezwuzwačnje na dobro powšitkownowužitnych sportowych zaměrow wužiwać.

(Hlej tež na stronje 4.)